

# Instruks for evalueringsoppgaven i norsk utviklingssamarbeid

## 1. Innledning

Hovedinstruksen for Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), fastsatt av Utenriksdepartementet (UD) 1. januar 2025, fastslår at Avdeling for evaluering av norsk utviklingssamarbeid er en uavhengig enhet i Norec som rapporterer direkte til Utenriksråden i UD og Departementsråden i Klima- og miljødepartementet (KLD).

Instruks for evalueringsoppgaven i norsk utviklingssamarbeid (denne instruksen), fastsatt av UD og KLD, trer i kraft 1. januar 2025, og erstatter tidligere Instruks og Evalueringsstrategi med prosedyrer av 1. januar 2022.

Instruksen tydeliggjør virkeområdet for evalueringsoppgaven og ansvarsfordelingen mellom henholdsvis UD og KLD, Norec og Avdeling for evaluering av norsk utviklingssamarbeid i Norec.

## 2. Mål

Evalueringsarbeidet har som mål å fremme læring og et kunnskapsbasert norsk utviklingssamarbeid, samt holde aktørene i norsk utviklingspolitikk forvaltningsmessig ansvarlig. Evalueringene skal holde høy kvalitet og være troverdige, uavhengige og relevante.

## 3. Virkeområde

Evalueringsarbeidet følger prosedyrer og standarder nedfelt i denne instruksen, og bygger på retningslinjene for evaluering i Reglement for økonomistyring i staten og i OECDs utviklingskomité.

Evalueringer av utviklingssamarbeidet omfatter som regel overordnede spørsmål som tematiske innsatsområder, strategier eller spørsmål om hvordan bistanden organiseres og implementeres.

Evalueringsoppgaven omfatter all virksomhet knyttet til forvaltning av bistandsbudsjettet, og fokuserer vanligvis på resultater av norsk bistand, inkludert hva som oppnås i samarbeid med mottakere, andre givere og samarbeidspartnere.

Norecs virksomhet er en del av virkeområdet for evalueringene. Leder for den uavhengige avdelingen for evaluering av norsk utviklingssamarbeid skal derfor rapportere direkte til henholdsvis utenriksråden i UD og departementsråden i KLD.

Leder for evalueringsoppgaven avgjør hva som skal evalueres og gjennomfører uavhengige evalueringer uten utilbørlig påvirkning. Dette for å verne om integritet, troverdighet og kvalitet på evalueringene.

## 4. Prinsipper og standarder

Evalueringsarbeidet skal benytte anerkjente vitenskapelige metoder for innsamling av informasjon/data og analyse, inkludert med hensyn til hvordan slutninger trekkes fra datagrunnlaget. Mandat og metode for evalueringene tilpasses kompleksitet, omfang og

tilgjengelige ressurser. Evalueringsfaglige kvalitetsstandarder og prinsipper skal legges til grunn, herunder:

- a. **Troverdighet:** Troverdighet skal sikres gjennom høy evalueringsfaglig kvalitet, uavhengighet og åpenhet. Kvalitet i denne sammenheng innebærer etterlevelse av anerkjente evalueringsfaglige standarder og vitenskapelige metoder. Troverdighet er videre relatert til oppfatningen av om evalueringsvirksomheten er uavhengig samt åpenhet om evalueringsfunn og hvordan disse har framkommet.
- b. **Uavhengighet:** Evalueringsprosessen skal være uavhengig, valg av evalueringer skal være upartiske, og evalueringsoppgaven skal gjennomføres uten press fra den eller de som evalueres eller fra andre. Evalueringsavdelingen, dens virke og arbeid skal følge DAC-OECD evalueringsstandarder for uavhengig evaluering.
- c. **Åpenhet:** Åpenhet er avgjørende for å sikre at bistandsaktørene er ansvarlige for sin forvaltning av bistandsmidlene. Alle evalueringsrapporter, inkludert informasjon om hvordan funnene har framkommet, skal være offentlig tilgjengelige. Det samme skal planer for oppfølging av evalueringsfunnene.
- d. **Bruk:** Evalueringer skal bidra med kunnskap som er relevant for læring i utviklingssamarbeid og bruken av bistandsmidler. Funn, konklusjoner og anbefalinger skal utformes slik at de kan brukes av forvaltningen.
- e. **Etikk:** Evalueringer må gjennomføres med integritet i tråd med de tverrgående hensyn i utviklingspolitikken samt «do no harm»-prinsippet, forskningsmessig forsvarlighet og andre overordnede etiske prinsipper. Hvis straffbare forhold blir avdekket skal dette rapporteres til Sentral Kontrollenhet i UD eller Kontrolldirektør i KLD i henhold til Varslingsplakaten i Norec.
- f. **Bredde i deltagelsen:** Det skal tilstrebes å involvere de ulike interessentene i alle fasene av evalueringsprosessen – i planlegging, gjennomføring og oppfølging – inkludert berørte parter i samarbeidslandene.

## 5. Prosedyre for gjennomføring

Leder for evalueringsoppgaven utarbeider evalueringsprogram, initierer og gjennomfører evalueringer. Ferdigstilte evalueringer og oversendelsesnotat sendes til ansvarlig departement med anbefalt oppfølging. Departementet inviterer ved behov til møte-(r) for å diskutere evalueringen og de foreslåtte anbefalingene. Departementet vurderer evalueringens anbefalinger, og utarbeider en skriftlig respons til leder for evalueringsoppgaven. Evalueringsrapportene offentliggjøres av evalueringsavdelingen i samråd med ansvarlig departement, og deles med relevante aktører.

## 6. Roller og ansvarsdeling

### a) Departementene skal:

- fastsette instruks og retningslinjer for evalueringsoppgaven.
- stille dedikerte ressurser til disposisjon for evalueringsoppgaven i Norecs tildelingsbrev.

- konsultere regelmessig med leder for evalueringsoppgaven for gjensidig oppdatering.
- sikre at uavhengigheten til evalueringsavdelingen, samt administrative behov, blir tilstrekkelig støttet av Norec.
- ved behov ta en gjennomgang av evalueringsarbeidet i utviklingssamarbeidet.
- legge best mulig til rette for åpen og god tilgang til muntlige og skriftlige kilder gjennom evalueringsprosessen.
- utarbeide skriftlig respons på mottatte evalueringsrapporter og anbefalinger innen 8 uker fra oversendelse.
- gi innspill til utarbeidelse av evalueringsprogram og i den forbindelse konsultere utenriksstasjoner og underliggende etater.

**b) Leder for evalueringsoppgaven skal:**

- utarbeide evalueringsprogram og i den forbindelse be om innspill fra relevante avdelinger i UD og KLD, utenriksstasjoner, Norad, Norec og Norfund. Valg av evalueringsobjekt skal ta utgangspunkt i økonomireglementets krav om tilpasning til virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet.
- initiere, gjennomføre og godkjenne uavhengige evalueringer ved å utarbeide mandat og opplegg for evalueringene etter konsultasjon med berørte parter og ut fra vurdering av mulig bruk av evalueringsfunn og anbefalinger. Aktuelle avdelinger i UD, KLD, Norec, Norfund og Norad skal involveres under forutsetning av at habilitets- og uavhengighetsprinsipper overholdes. Endelig rapport, med vurdering av evalueringen og anbefalt oppfølging sendes ansvarlig departement.
- gi informasjon til allmennheten gjennom å offentliggjøre evalueringsrapporter, utarbeide nyhetsmeldinger og kommunisere funn fra evalueringer på en hensiktsmessig måte til interessenter og allmennheten, samt utgi en årsrapport om evalueringsoppgaven.

**c) Norecs direktør skal:**

- rekruttere leder for avdeling for evaluering av norsk utviklingssamarbeid i konsultasjon med UD og KLD.
- sikre tilstrekkelig bemanning for evalueringsoppgaven, i samråd med leder for evalueringsavdelingen, og i tråd med føringer fra departementene. Det bør tilstrebes en god balanse mellom evalueringsfaglig og bistandsfaglig kompetanse.
- sikre at funn fra evalueringer som er relevante for Norec blir fulgt opp på hensiktsmessig måte av Norec.
- rapportere på hvordan Norec har lagt til rette for avdeling for evaluering av norsk utviklingssamarbeid i Norecs årsrapport til departementene, i tråd med årlige tildelingsbrev.